

Bijlage 11 Historische schets besluitvormingstraject Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West

Januari 2015: invoering van de Participatiewet en sluiten instroom in de Sociale werkvoorziening

In 2015 is de Participatiewet ingevoerd. Daarmee zijn gemeenten verantwoordelijker geworden voor inkomen en werk voor inwoners. Vóór 2015 kreeg een groot deel van die verantwoordelijkheid gestalte door de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De gemeenten in Fryslân-West hebben deze uitvoering ondergebracht in de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West. NV Empatec is het werkbedrijf van deze regeling. Daarin zijn ook de re-integratieonderdelen Pastiel en Wurkjouwer ondergebracht.

Er is sindsdien geen nieuwe instroom in de Wsw meer. Daardoor neemt de rijksvergoeding voor de Wsw-loonkosten (nu € 25 miljoen) af. In 2042 vervalt deze vergoeding helemaal. Gemeenten zijn daarnaast verplicht om op grond van de Participatiewet een beschutte werkplek (nieuw Beschut Werk) te bieden aan inwoners die daarvoor een indicatie krijgen.

Er werden door de directie van Empatec tekorten voorzien ten gevolge van efficiencykortingen die het Rijk doorvoerde bij de decentralisatie. In 2014 is in reactie op de gewijzigde wetgeving een gezamenlijke toekomststrategie uitgezet (Empatec en GR Fryslân-West): DWAAN 2015-2019. Hieruit is bijvoorbeeld Pastiel ontstaan. Deze strategie is aangevuld met een Bestuurlijk Convenant met randvoorwaarden dat door het Algemeen Bestuur is vastgesteld in datzelfde jaar. Tegen het einde van de looptijd van DWAAN 2019 ontwikkelde de directie van Empatec in maart 2018 een aangepaste strategische visie. Deze strategische visie is door de GR afgewezen. In reactie daarop is door gemeenten een aantal scenario's onderzocht. Een scenario ging uit van een organisatie die zich privaat wil ontwikkelen (de lijn in de strategische visie van de directie Empatec) en de doelmatigheid binnen het bedrijf wil vergroten. Een andere scenario was een publieke organisatie die uitgaat van uitbreiding van doelgroepen. De combinatie van beide scenario's leidt tot uitbreiding van doelgroepen, verbeteren van de doelmatigheid en nadrukkelijk voor een publieke uitvoering. Besloten werd dit combi-scenario te verankeren en op hoofdlijnen uit te werken in een Position Paper.

Maart 2019: gemeenteraden stellen de Position Paper 'Voor iedereen een zinvol leven' vast

De voornoemde gezamenlijke intentie over de uitvoering van de Wsw en Participatiewet is vastgelegd en uitgewerkt in de Position Paper. De Position Paper bevat een visie in hoofdlijnen op de uitvoering van de Participatiewet:

- We willen dat inwoners in beweging komen, een plan –bij voorkeur gericht op het verkrijgen van arbeid- hebben en daar uitvoering aan geven.
- We faciliteren daarin door inwoners zo nodig te motiveren en te begeleiden.
- We willen dat inwoners zich ontwikkelen, binnen de eigen mogelijkheden. Degenen die niet binnen het reguliere aanbod kunnen slagen, faciliteren we door het bieden van ondersteuning op het gebied van educatie en onderwijs.
- We willen dat inwoners meedoen in het maatschappelijk leven, naar eigen mogelijkheden, vermogen en interesses. We ondersteunen dit met het bevorderen van initiatieven voor maatschappelijke participatie en het leggen van verbindingen

Daarnaast benoemt de Position Paper uitgangspunten bij de uitvoering van die visie. Dat zijn:

- De Participatiewet wordt voor het onderdeel arbeidsinschakeling gezamenlijk uitgevoerd binnen een publieke organisatie. Met het begrip 'publieke organisatie' wordt bedoeld: de organisatie die voor de gemeenten een in wet- en regelgeving vastgelegde publieke taak (of publieke taken) uitvoert en die (gedeeltelijk) bekostigd wordt met publiek geld.
- Het doel is zoveel mogelijk mensen in een reguliere baan in het arbeidsproces te laten instromen.

- De infrastructuur en expertise binnen het huidige SW-bedrijf kunnen voor dit doel worden ingezet.
- Andere doelgroepen vragen om een herbezinning op de signatuur van de publieke organisatie.

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft op basis van de Position Paper een verdiepingsslag gemaakt, en een brede verkenning uitgevoerd naar mogelijke scenario's. Op basis van de verkenning wordt door de raad van SWF in juli 2019 geopteerd voor de transitie van het SW-bedrijf tot een Werkleerbedrijf. Het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling heeft deze optie in het verdere proces betrokken.

Oktober 2019: vertraging in het proces

In oktober 2019 maakte de directie van Empatec melding van een 'financiële omissie'. Dit heeft geleid tot diverse onderzoeken naar de oorzaken en verbeterpunten. Empatec heeft IntoBest in de geraadpleegd. Een ander onderzoek is geïnitieerd door de vier gemeenten. In dit rapport (bekend als rapport KokxDeVoogd, vastgesteld in de colleges in juni 2020) zijn diverse aanbevelingen gedaan voor het oplossen ontstane liquiditeitstekort en voor controle en toezicht (governance). De adviezen in dit rapport vormen ook in het vervolgtraject een belangrijk kader.

Maart 2021: gemeenteraden stellen het Keuzedocument 'Voor iedereen een zinvol leven' vast

De Position Paper heeft geleid tot een verkenning van de 'hoe-vraag'. Daarvoor is het Keuzedocument 'Voor iedereen een zinvol leven' opgesteld, dat op 19 maart 2021 is vastgesteld door de deelnemende gemeenteraden. Dit Keuzedocument herbevestigt de gezamenlijke visie en ambitie ten aanzien van de Participatiewet. Tevens hebben de gemeenteraden na een afweging van meerdere uitvoeringsscenario's de voorkeur uitgesproken voor een Werkleerbedrijf. Verder is vastgesteld is dat de samenwerking zich dient te richten op werkzoekende inwoners behorend tot de categorie Perspectiefrijke en voor mensen met een WSW- en Nieuw Beschut Werk-indicatie. Voor de Perspectiefrijke werkzoekenden hebben de gemeenteraden bovendien aangegeven dat de intake op een uniforme wijze plaatsvindt. Ook andere 'diagnostische' activiteiten, zijnde de loonwaardebepaling en beoordeling van aanwezige competenties, wordt georganiseerd in samenwerking tussen gemeente en Werkleerbedrijf. Ten slotte is door de gemeenteraden (via hun colleges) en aan de GR gevraagd te komen met een Businesscase voor dit Werkleerbedrijf.

Maart 2021: Opdracht tot de Businesscase

De gemeenteraden van De Fryske Marren, Harlingen, Súdwest-Fryslân en Waadhoeke hebben in 2021 via hun colleges aan de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West de opdracht gegeven een Businesscase op te leveren ten behoeve van de ontwikkeling van het gezamenlijke Werkleerbedrijf. Specifiek wilden de raden geïnformeerd worden via die Businesscase over a. het dienstverleningsmodel; b. de organisatiestructuur (governance); c. financieel meerjarenbeleid.

November 2021 t/m 3 maart 2022: Facilitering besluitvormingsproces gemeenteraden

De colleges van de deelnemende gemeenten hebben op 7 december 2021 de Businesscase voor kennisgeving aangenomen. Om de gemeenteraden in de gelegenheid te stellen de Businesscase tot zich te nemen, hebben de colleges de Businesscase op 8 december 2021 openbaar gemaakt. Op dat moment zijn ook de Adviesraden Sociaal Domein en de Ondernemingsraad van Empatec N.V. in de gelegenheid gesteld hun advies uit te brengen.

8 februari 2022: Collegebesluit om de Businesscase vast te stellen

Ons college heeft op 8 februari 2022 ingestemd met de Businesscase, gehoord hebbende de Adviesraden Sociaal Domein (en gelet op het advies van de Ondernemingsraad, en besloten deze ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad.